T092 ATĐ 4 (49) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q97-Trí Uẩn-Luận về Ngũ Chủng

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

CHÖÔNG III : TRÍ UAÅN (Tieáp Theo)

Phaåm Thöù Hai: LUAÄN VEÀ NGUÕ CHUÛNG

LUAÄN VEÀ NGUÕ CHUÛNG (Phaàn 1)

Theá naøo laø Taø kieán? Caùc chöông nhö vaäy vaø giaûi thích veà nghóa töøng chöông, ñaõ lónh hoäi roài tieáp theo caàn phaûi giaûi thích roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Vì muoán phaân bieät veà nghóa trong kinh. Nhö trong kinh noùi: "Tyø kheo neân bieát! Nhöõng ngöôøi taø kieán, nhö nhaän thöùc cuûa mình maø giaáy khôûi nghieäp thaân-ngöõ, suy nghó, mong caàu, nguyeän haïnh ñeàu laø chuûng loaïi aáy. Taát caû caùc phaùp nhö vaäycoù theå daãn ñeán quaû khoâng ñaùng yeâu thích, quaû khoâng ñaùng vui möøng, quaû khoâng thuaän theo mong muoán, quaû khoâng nhö yù. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì taø kieán naøy laø caùch nhìn xaáu aùc." Trong kinh tuy noùi nhö vaäy, maø khoâng phaân bieät veà nghóa aáy, kinh laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì kinh chöa noùi thì nay caàn phaûi noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, tröôùc ñaây tuy noùi toång quaùt veà ba loaïi Kieán-Trì vaø Tueä, maø chöa noùi rieâng bieät theá naøo laø taø kieán, theá naøo laø taø trí? Phaàn luaän tröôùc laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa phaàn luaän naøy, ñieàu gì phaàn luaän aáy chöa noùi thì nay caàn phaûi noùi ñeán, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Theá naøo laø taø kieán? Ñaùp: Neáu khoâng an laäp thì naêm Kieán ñeàu goïi laø taø kieán. Nghóa laø neáu khoâng an laäp teân goïi naêm Kieán nhö Taùt-ca-da... vaø haønh töôùng sai bieät, thì naêm Kieát aáy ñeàu goïi laø taø kieán, bôûi vì ñeàu suy ñoaùn sai laïc ñoái vôùi sôû duyeân. Neáu an laäp thì chæ coù caùc kieán nhö khoâng coù boá thí, khoâng coù yeâu thích, khoâng coù thôø cuùng, khoâng coù dieäu haïnh, khoâng coù aùc haïnh, khoâng coù quaû dò thuïc cuûa nghieäp dieäu haïnh, aùc haïnh... goïi laø taø kieán. Nghóa laø neáu an laäp teân goïi vaø haønh töôùng sai bieät cuûa naên Kieán nhö Taùt-ca-da..., thì chæ laøm chuyeån ñoåi haønh töôùng khoâng coù, moät mình noù goïi laø taø kieán, bôûi vì noù taø nhaát trong caùc taø. Nhö noùi bô thoái vaø chieân- ñoà-la xaáu xa... Hoûi: Theá naøo laø taø trí? Ñaùp: Saùu thöùc töông öng vôùi Tueä nhieãm oâ. Trong naøy, naêm thöùc töông öng vôùi Tueä nhieãm oâ, ñoù laø tham-saân töông öng vôùi Tueä. Yù thöùc töông öng vôùi Tueä nhieãm oâ, ñoù laø naêm Kieán vaø Tham-Saân-Maïn-Nghi-Voâ minh baát coïng, cuøng vôùi Trieàn, Caáu khaùc töông öng vôùi Tueä. Nhö

vaäy, taát caû ñeàu goïi laø taø trí. Ñaõ noùi veà töï taùnh cuûa taø kieán, taø trí, töôùng xen taïp vaø khoâng xen taïp nay seõ noùi. Hoûi: Caùc taø kieán laø taø trí chaêng? Ñaùp: Caùc taø kieán laø taø trí, nghóa laø suy seùt tìm toøi sai laïc thì nhaát ñònh xem seùt quyeát ñoaùn sai laïc. Coù luùc taø trí khoâng phaûi laø taø kieán, ñoù laø naêm thöùc töông öng vôùi Tueä nhieãm oâ, töùc laø Tham-Saân töông öng vôùi Tueä, vaø tröø ra naêm Kieán coøn laïi yù thöùc töông öng vôùi Tueä nhieãm oâ, töùc

laø Tham-Saân-Maïn-Nghi-Voâ minh baát coïng cuøng vôùi Trieàn-Caáu khaùc töông öng vôùi Tueä. Hoûi: Taø kieán thaâu nhieáp taø trí hay laø taø trí thaâu nhieáp taø kieán? Ñaùp: Taø trí thaâu nhieáp taø kieán, khoâng phaûi laø taø kieán thaâu nhieáp taø trí. Khoâng thaâu nhieáp nhöõng loaïi naøo? Ñoù laø naêm thöùc töông öng vôùi Tueä nhieãm oâ, bôûi vì coù töôùng xem xeùt quyeát ñònh maø khoâng maø khoâng coù töôùng suy ñoaùn. Hoûi: Thaønh töïu caùc taø kieán, ñoù laø taø trí chaêng? Ñaùp: Thaønh töïu caùc taø kieán cuõng laø taø trí, bôûi vì taø trí nhieàu cho neân Kieán cuõng kaø Trí, töùc laø phaàn vò Ñaïo loaïi trí chöa haún ñaõ sinh. Coù luùc thaønh töïu taø trí maø khoâng phaûi laø taø kieán, ñoù laø hoï thaáy daáu tích, töùc laø Ñaïo loaïi trí ñaõ sinh. Caùc phaàn vò Höõu hoïc goïi laø Hoïc thaáy daáu tích, bôûi vì ñaõ thaáy ñaày ñuû daáu tích cuûa boán Thaùnh ñeá. Ñaây laø noùi toàng quaùt. Neáu noùi rieâng bieät thì coù nhieàu, coù ít, nghóa laø hoaëc thaønh töïu taø trí cuûa chín ñòa, cho ñeán hoaëc coù ngöôøi thaønh töïu taø trí cuûa moät ñòa; trong moãi moät ñòa hoaëc coù luùc thaønh töïu taø trí cuûa chín phaåm, cho ñeán hoaëc coù luùc thaønh töïu taø trí cuûa moät phaåm. Hoûi: Caùc taø kieán ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khaép, ñoù laø taø trí chaêng? Ñaùp: Caùc taø trí ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khaép khoâng phaûi laø taø trí, ñoù laø Hoïc thaáy daáu tích. Ñaây laø noùi toång quaùt. Neáu noùi rieâng bieät thì coù nhieàu, coù ít, nghóa laø hoaëc coù taø trí cuûa chín ñòa maø khoâng phaûi laø ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khaép, cho ñeán hoaëc coù taø trí cuûa moät ñòa maø khoâng phaûi laø ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khaép; trong moãi moät ñòa hoaëc coù taø trí cuûa chín phaåm maø khoâng phaûi laø ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khaép, cho ñeán hoaëc coù taø trí cuûa moät phaåm maø khoâng phaûi laø ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khaép, bôûi vì ñoaïn chín phaåm taø trí nhieãm oâ. Theá naøo laø Chaùnh kieán? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Vì muoán phaân bieät veà nghóa trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Nhöõng ngöôøi Chaùnh kieán nhö caùch nhìn cuûa mình, phaùt khôûi nghieäp

thaân ngöõ, suy nghó, mong caàu, nguyeän haïnh ñeàu laø chuûng loaïi aáy. Taát caû nhö vaäy coù theå daãn ñeán quaû ñaùng yeâu, ñaùng thích, ñaùng vui, ñaùng möøng, thuaän theo mong muoán, ñöôïc nhö yù. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Chaùnh kieán naøy laø caùch nhìn hieàn thieän.” Trong kinh tuy coù noùi nhö vaäy maø khoâng phaân bieät veà nghóa aáy, kinh laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì kinh chöa noùi thì nay caàn phaûi noùi ñeán. Laïi nöõa, tröôùc ñaây tuy noùi toång quaùt veà ba loaïi Kieán, Trí vaø Tueä, maø chöa noùi rieâng bieät theánaøo laø Chaùnh kieán, theá naøo laø Chaùnh trí? Phaàn luaän tröôùc laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa phaàn luaän naøy, ñieàu gì phaàn luaän aáy chöa noùi thì nay caàn phaûi noùi ñeán. Laïi nöõa, tröôùc ñaây tuy ñaõ noùi veà taø kieán – taø trí, maø nay caàn phaûi noùi ñeán phaùp ñoái trò gaàn cuûa chuùng, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Theá naøo laø Chaùnh kieán? Ñaùp: Taän trí-Voâ sinh trí voán khoâng thaâu nhieáp yù thöùc töông öng vôùi Tueä thieän. ÔÛ ñaây coù hai loaïi: 1. Höõu laäu. 2. Voâ laäu. Höõu laäu, töùc laø Chaùnh kieán theá tuïc, nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Voâ laäu, ñoù laø Nhaãn voâ laäu vaø taùm Trí veà Hoïc – Chaùnh kieán Voâ hoïc. Hoûi: Theá naøo laø Chaùnh trí? Ñaùp: Naêm thöùc tuông öng vôùi Tueä

thieän, vaø Nhaãn voâ laäu voán khoâng thaâu nhieáp yù thöùc töông öng vôùi Tueä thieän. ÔÛ ñaây coù hai loaïi: 1. Höõu laäu, töùc laø Chaùnh kieán theá tuïc. 2. Voâ laäu, töùc laø taùm Trí veà Hoïc-Voâ hoïc. Ñaõ noùi veà töï taùnh cuûa chaùnh kieán - chaùnh trí, töông xen taïp vaø khoâng xen taïp nay seõ noùi ñeán. Hoûi: Caùc chaùnh kieán laø chaùnh trí chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc chaùnh kieán maø khoâng phaûi laø chaùnh trí, ñoù laø Nhaãn voâ laäu, bôûi vì loaïi naøy coù töôùng cuûa Kieán maø khoâng coù töôùng cuûa Trí. 2. Coù luùc Chaùnh trí maø khoâng phaûi laø chaønh kieán , ñoù laø naêm thöùc töông öng vôùi Tueä thieän, vaø Taän trí - Voâ sinh trí, bôûi vì nhöõng loaïi naøy coù töôùng cuûa Trí maø khoâng coù töôùng cuûa Kieán. 3. Coù luùc Chaùnh kieán cuõng laø chaùnh trí, ñoù laø Nhaãn voâ laäu Taän trí, Voâ sinh trí voán khoâng thaâu nhieáp yù thöùc töông öng vôùi Tueä thieän. ÔÛ ñaây coù hai loaïi: - Höõu laäu, töùc laø Chaùnh kieán theá tuïc. - Voâ laäu, töùc laø taùm Trí veà Hoïc - Chaùnh kieán Voâ hoïc. Bôûi vì hai

loaïi naøy ñeàu coù ñuû töôùng cuûa Kieán vaø Trí. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø Chaùnh kieán cuõng khoâng phaûi laø Chaùnh trí, ñoù laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc. Töôùng laø thuoäc veà danh, noùi roäng ra nhö tröôùc. Nghóa laø trong Haønh Uaån tröø ra caùc Tueä thieän, coøn laïi caùc Haønh Uaån vaø boán Uaån toaøn phaàn, cuøng vôùi phaùp voâ vi laøm thaønh caâu thöù tö. ÔÛ ñaây thaâu nhieáp boán caâu phaân bieät döïa theo Ñònh neân bieát. Hoûi: Thaønh töïu caùc Chaùnh kieán thì ñoù laø Chaùnh trí chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: giaû söû thaønh töïu Chaùnh trí thì ñoù laø Chaùnh kieán chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Ai thaønh töïu Chaùnh kieán - Chaùnh trí? Ñaùp: Ngöôøi khoâng ñoaïn maát caên thieän. Ñaây laø noùi toång quaùt. Neáu noùi rieâng bieät thì coù nhieàu, coù ít, nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chæ thaønh töïu hai loaïi cuûa coõi Duïc, hoaëc coù ngöôøi chæ thaønh töïu hai loaïi cuûa coõi Voâ saéc, hoaëc coù ngöôøi chæ thaønh töïu hai loaïi voâ laäu cuûa coõi Saéc, hoaëc coù ngöôøi chæ thaønh töïu hai loaïi voâ laäu cuûa coõi Voâ saéc, hoaëc coù ngöôøi chæ thaønh töïu hai loaïi cuûa coõi Duïc-Saéc, hoaëc coù ngöôøi chæ thaønh töïu hai loaïi cuûa coõi Saéc - Voâ saéc, hoaëc coù ngöôøi thaønh töïu hai loaïi cuûa coõi Duïc - Saéc - Voâ saéc, hoaëc coù ngöôøi thaønh töïu hai loaïi voâ laäu cuûa coõi Duïc - Saéc, hoaëc coù ngöôøi thaønh töïu hai loaïi voâ laäu cuûa coõi Saéc - Voâ saéc, hoaëc coù ngöôøi thaønh töïu hai loaïi voâ laäu cuûa ba coõi. Hoûi: Caùc Chaùnh kieán ñaõ ñoaïn - ñaõ bieát khaép, ñoù laø Chaùnh trí chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Giaû söû Chanh 1trí ñaõ ñoaïn - ñaõ bieát khaép thì ñoù laø Chaùnh kieán chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Ai ñaõ ñoaïn - ñaõ bieát khaép ñoái vôùi Chaùnh kieán vaø Chaùnh trí? Ñaùp: A-la-haùn. Ñaây laø noùi toång quaùt. Neáu noùi rieâng bieät thì coù nhieàu - coù ít, nghóa laø dò sinh Höõu hoïc ñaõ lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, ñaõ ñoaïn - ñaõ bieát khaép veà Chaùnh kieán - Chaùnh trí cuûa taùm ñòa; cho ñeán dò sinh Höõu hoïc ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc maø chöa lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù nhaát, ñaõ ñoaïn - ñaõ bieát khaép veà Chaùnh kieán - Chaùnh trí cuûa moät ñòa. Döïa vaøo cöùu caùnh maø noùi thì chæ coù A-la-haùn.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.